

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 21/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om stöd till produktion av el från förnybara energi- källor

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 september 2010 en proposition med förslag till lag om stöd till produktion av el från förnybara energikällor (RP 152/2010 rd) till ekonomiutskottet för beredning och bestämde samtidigt att jord- och skogsbruksutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Anja Liukko och industriråd Peteri Kuuva, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Birgitta Vainio-Mattila, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Seija Kivinen och konsultativ tjänsteman Leo Parkkonen, finansministeriet
- teknologichef Tuula Mäkinen, Statens tekniska forskningscentral
- ledande expert Kari Lavaste, Energimarknadsverket
- ombudsman Ilpo Mattila, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

- ombudsman Jonas Laxåback och vindkrafts-expert Stefan Thölix, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
- landskapsdirektör Olav Jern, Österbottens Förbund - Pohjanmaan liitto
- energi- och klimatchef Ahti Fagerblom, Skogsindustri rf
- energikampanjchef Janne Björklund, Finlands naturskyddsförbund
- ombudsman Pekka-Juhani Kautto, FINBIO - Finska bioenergiföreningen rf
- ombudsman Jukka-Pekka Ranta, Finlands sågar rf
- verkställande direktör Kalle Ahtee, Maatuuli
- verkställande direktör Erkki Kalmari, Metener Oy
- jordbrukare, entreprenör Pentti Wärrä.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Konsumentverket
- MTT Maaninka
- Fingrid Oyj
- Finlands Biogasförening rf
- WWF Finland
- Pekka Kärnä, Bio Force One Oy.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Finland har i EU:s klimatmål förbundit sig att höja sin andel förnybar energi från nuvarande 28 procent till 38 procent av energiproduktionen. I klimat- och energistrategin på lång sikt (SRR 6/2008 rd) konstateras att det är en stor utmaning för Finland att före 2020 nå en 38 procents nivå på förnybar energi enligt EU:s klimat- och energimål.

Utskottet påpekar att de åtgärder och metoder för att främja detta som för tillfället används inte räcker till för att de uppställda bioenergimålen ska uppnås. Man håller på att bli långt efter målen med de nuvarande styrmetoderna och åtgärderna kring förnybar energi. Utskottet anser att målet ändå kan uppnås genom att bioenergikällorna på landsbygden används effektivare och mångsidigare. Ett effektivt utnyttjande av den förnybara energin på landsbygden förutsätter vittgående politiska beslut om omfattande åtgärder för att främja detta. För att målen för utsläppsminskningen ska uppnås krävs en stor mängd olika åtgärder för flera olika sektorer inom energiproduktion och energianvändning.

I framtiden måste vårt lands energibehov kunna skötas med en så stor inhemsk produktion som möjligt. Med tanke på utvecklandet av den decentraliserade energiproduktionen är det viktigt att nätbolagen har en skyldighet att överföra el från små elproducenter. Det ska dessutom vara enkelt att få tillträde till nätet.

Utskottet anser det vara nödvändigt att råvaruförsörjningen inom skogsindustrin och samtidigt cellulosaindustrins ställning tryggas för att målen för förnybar energi ska kunna uppnås. Virket inom skogssektorn ska i sin helhet utnyttjas mångsidigt och träden energi ska i Finland kunna utnyttjas i första hand som decentraliserad närenergi.

Utskottet konstaterar att systemet med inmatningspris används på många håll i EU-länderna och att dess användning håller på att öka också på andra håll i världen. Systemet har allmänt

konstaterats vara en fungerande styrmetod för att öka investeringarna i produktionen av förnybar energi.

I enlighet med det system för inmatningspris som föreslagits ska till den elproducent vars kraftverk har godkänts för systemet under en bestämd tid betalas stöd för skillnaden mellan kostnaderna för elproduktionen och marknadspriset på respektive energikälla eller kostnaderna för ett alternativt bränsle. Inmatningspris betalas till vind-, biogas-, skogsflis- och trädkraftverk som uppfyller villkoren. Storleken på det stöd som ska betalas varierar enligt marknadspriset på el eller priset på utsläppsrätten. För systemet med inmatningspris kan godkännas nya kraftverk tills det mål för en ökning av förnybara energikällor som ställts för systemet har uppnåtts. Denna begränsning gäller ändå inte kraftverk som använder skogsflis som bränsle. I lagen föreskrivs också om ett fast produktionsstöd för el från förnybara energikällor som blir utanför systemet med inmatningspris.

Utskottet anser att förslaget till system med inmatningspris går i rätt riktning, men att det praktiska utförandet är komplicerat och byråkratiskt och främjar inte en decentraliserad småskalig elproduktion.

Biogas

Enligt regeringens proposition ska biogaskraftverk ha en eleffekt på minst 100 kilovoltampere för att få ett garantipris på el. Utskottet anser att den föreslagna effektgränsen är för hög, eftersom biogaskraftverk på gårdsbruksenheter i praktiken skulle undantas systemet med hjälp av en nedre gräns på 100 kilovoltampere. Dessutom skulle även återvinningen av deponigaser hamna utanför systemet. Enligt utskottet ska grunderna för främjandet av biogasproduktionen och inriktningen på stödåtgärderna granskas i ett avsevärt mycket större perspektiv där man samtidigt beaktar biogasproduktionens mycket positiva miljökonsekvenser samt aspekter i anslutning till återvinningen av näringsämnen.

Med hänvisning till det som konstaterats ovan anser utskottet att den nedre gränsen för biogaskraftverk ska slopas för att utveckla energiproduktionen i den decentraliserade kategorin gårdsbruksenheter. En betydlig sänkning av el-effektgränsen för biogaskraftverk är enligt utskottet ett andrahandsalternativ.

De nuvarande biogaskraftverken i kategorin gårdsbruksenheter är i allmänhet 30—60 kilovoltampere. I dessa biogaskraftverk används även biomassa utanför gårdsbruksenheten. T.ex. i Laukas finns en biogasreaktor på en gårdsbruksenhet därifrån el med finländsk teknologi sedan 1998 producerats till nätet med en anslutningseffekt på 30 kilovoltampere. Utskottet konstaterar att det på många håll i Europa har visat sig i praktiken att decentraliserad elproduktion till nätet från små kraftverk tekniskt, ekonomiskt och administrativt fungerar utan problem.

I lagförslaget föreslås 83,50 euro/MWh som inmatningspris för biogas samt 50 euro/MWh som värmebonus, då biogaskraftverkets verkningsgrad är minst 50 procent. Biogaskraftverks lönsamhet baserar sig ändå enligt den arbetsgrupp som berett ärendet och motiven till lagförslaget på de eventuella behandlingsavgifter, dvs. s.k. portavgifter som biogaskraftverk får. Enligt utskottet är lönsamhetskalkyler som baserar sig på portavgiften inte realistiska. Utskottet framhåller att eventuella portavgifter bestäms enligt marknadssituationen och att man inte kan räkna med någon lönsamhet för stora investeringar genom dem.

Enligt 10 § i propositionen ska ett biogaskraftverk vara nytt och får inte innehålla begagnade delar. Enligt utskottet är det ändå nödvändigt att återvinning av delar tillåts, eftersom det främjar en effektiv materialanvändning och är verksamhet som prioriteras även i avfallslagstiftningen. När experter har hörts har det kommit fram att t.ex. en begagnad cistern av rostfritt stål kan användas vid ett biogaskraftverk och är till och med hållbarare än en ny cistern som tillverkats av vanligt järn eller betong.

Utskottet föreslår utifrån vad som anförts ovan för ekonomiutskottet att förslaget som gäller produktionsstöd ändras så att den nedre grän-

sen för att biogaskraftverk ska få tillträde till systemet med produktionsstöd slopas eller i andra hand åtminstone sänks betydligt för att möjliggöra småskalig verksamhet. Dessutom ska återvinning av deponigas tas med i systemet. Utskottet föreslår också att man överväger att ställa en sådan nivå på inmatningspriset att den varierande prisnivån på portavgifter beaktas.

Användning av biogas som drivmedel för transporter

I propositionen föreslås att produktionen av bränsle för arbetsmaskiner och transportbränsle på gårdsbruksenheter ställs utanför system med inmatningspris. Utskottet betonar att ett stöd som är jämförbart med produktionsstödet för el ska garanteras för användningen av biogas som transportbränsle. Produktionen av bränsle för arbetsmaskiner och transportbränsle ska tas med i systemet med produktionsstöd på samma nivå per MWh som för elproduktionen. Biogas uppfyller som transportbränsle även EU:s hållbarhetsmål för 2017 att minska växthusgaserna med 60 procent och även dess övriga utsläpp är små. Tekniken för användningen av biogas som transportbränsle finns redan. Investeringarna i den kan delas in i etapper och den har en stor helhetspotential. Enligt utskottets bedömning kan man med den inhemska gödsel- och åkerenergibase-erade biogasen i princip uppfylla EU:s mål för 2020 för andelen förnybar energi av transportbränslen. Med hänvisning till sitt utlåtande om regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om energibeskattnings (JsUU 20/2010 rd — RP 147/2010 rd) anser utskottet det vara nödvändigt att befrielsen från drivkraftsskatt för person- och paketbilar som går på metanbaserat bränsle bibehålls tills ett täckande och fungerande distributionsnät har bildats.

Utskottet konstaterar att lagförslaget inte innehåller förslag till tillräckliga miljökonsekvensbedömningar av produktionskedjorna för olika energiproduktionssätt, endast bränsleanvändningen har uppmärksamats. Att kol och näringsämnen återgår till jordmånen via biogaskraftverken har t.ex. inte räknats som en positiv miljökonsekvens. Utskottet påpekar att det till

biogasens mycket positiva miljökonsekvenser även hör att komposteringen i anläggningar, vilket alstrar mycket energi och utsläpp, inom avfallshanteringen ersätts med biogasteknologi. Enligt utskottet är det nödvändigt att man med det snaraste skapar ett system för främjande av användningen av biogas till transport. Biogasens konkurrenskraft som biobränsle för transport ska säkerställas genom att biogasproducenten på grundval av energimängden betalas ett garantipris som är högre än marknadspriset. Tekniskt finns det inget hinder för att man förutom biogasel betalar samma garantipris även för biogas för transportbruk. Alternativet ökar inte statens utgifter, eftersom biogas kan utnyttjas för två olika alternativ. Biogas kan även produceras till det existerande naturgasnätet, där det kan användas som transporbränsle.

Skogsfliskraftverk och trädbränslekraftverk

I lagförslaget föreslås minst 100 kilovoltampere som nedre gräns för den sammanlagda nominella effekten i generatorerna i både skogsfliskraftverk och trädbränslekraftverk. Som motivering till denna nedre gräns för den nominella effekten anges i propositionen i huvudsak en kostnadseffektiv administration. Utskottet anser att den nedre gränsen bör slopas eftersom det finns behov i synnerhet av ett decentraliserat utvecklande av energiproduktionen.

Enligt lagförslaget ska Energimarknadsverket som ny uppgift även sköta uppgifter i anslutning till iakttagandet av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor och andra uppgifter som föreskrivs i lagen. I praktiken innebär detta bl.a. godkännande av kontrollörer och kraftverk, beräkning av inmatningspris och av fast produktionsstöd och utbetalning av stöden till kraftverken. I lagförslaget föreslås att kontrollörerna ska verifiera vissa uppgifter som elproducenterna uppger i ansökningarna. Kontrollörerna ska verifiera att ett kraftverk som söker sig till systemet uppfyller kraven i lagen och att den mängd el som berättigad till inmatningspris har uppgetts korrekt till Energimarknadsverket. Kontrollörerna har en central roll i syste-

met, eftersom de stödbelopp som betalas ut är mycket stora.

Utskottet konstaterar att de tilläggsresurser som föreslås för Energimarknadsverket i lagförslaget har dimensionerats i enlighet med de tilläggsuppgifter som föreslagits i lagförslaget. Om det inte ställs någon nedre gräns för kraftverkens effekt, ska Energimarknadsverkets resursbehov i sammanhanget omvärderas och man bör även sträva efter att lätta på administrationen. Enligt uppskattningar kan det innebära högst cirka 1 000 nya kraftverk i systemet om inmatningspriserna även utsträcks till små trädbränslekraftverk. Utskottet anser att de administrativa merkostnaderna blir ganska skäliga jämfört med fördelarna, ifall små kraftverk tas med i systemet.

Utskottet påpekar att mycket ny teknologi med en generatoreffekt på mindre än 100 kilovoltampere är under utveckling. I fortsättningen ställer verksamheten på marknaden samt teknikens utveckling naturliga ekonomiska effektgränser för elproduktionen också utan att de ingår i lagstiftningen.

I motiven till lagförslaget konstateras att ett trädbränslekraftverk i sin helhet ska vara nytt och får inte innehålla begagnade delar. Med tanke på ett effektivt uppnående av målet att öka användningen av förnybar energi måste vindkraftverk med begagnade delar enligt motiven undantas stödsystemet eftersom de ofta innehåller föråldrad teknik. Utskottet anser att avgränsningen inte är ändamålsenlig, eftersom man i framtiden måste kunna bygga om även äldre kraftverk på nödvändigt sätt så att de effektivare kan använda virke och andra biomassor.

Enligt lagförslaget uppgår elproducentens rätt till inmatningspris för el som producerats i ett trädbränslekraftverk till högst 187 500 euro per prisperiod. I praktiken uppnås beloppet med en generatoreffekt på cirka två—tre megavoltampere. Det är ändå ändamålsenligt att främja den tekniska utvecklingen av och nyinvesteringar i småskalig elproduktion i större tillämpningar upp till en eleffekt på minst fem megavoltampere. Med tanke på uppnåendet av produktionsmålen för förnybar energi anser utskottet att det är

viktigt att elproducenten kan få högst 250 000 euro per prisperiod.

Vindkraft

Utskottet anser att lagförslaget går i rätt riktning när det gäller grundnivån på inmatningspriset, men propositionen innehåller även punkter som skapar osäkerhet när det gäller utbyggnad och främjande av vindkraften. Vindkraftsproducenterna ska redan på förhand få information om tillträdet till systemet med inmatningspris för att investeringar ska kunna säkerställas.

Enligt 8 § i propositionen får vindkraftverk inte innehålla begagnade delar. Utskottet anser att avgränsningen är onödig, eftersom litet använda vindkraftverk till sin ekonomiska livslängd och teknik är jämförbara med nya vindkraftverk. Utskottet betonar att litet använda kraftverk och kraftverk som ska uppföras på nytt ska godkännas för systemet. Stödet bör till fullt belopp inriktas på litet använda kraftverk, vilket gör att enskilda aktörer är villiga att investera i vindenergiproduktionen för att täcka sitt eget energibehov och sälja överskottet på marknaden. På så vis får man en snabb och kostnadseffektiv början på en decentraliserad produktion på de ställen där energin förbrukas. Nätbolagens krav ställer redan i sig kriterier för kraftverken och deras teknik och därför skulle inga olämpliga kraftverk komma med i stödsystemet.

Gränsen för bedömningen av vindkraftverks miljökonsekvenser (s.k. mkb-tröskel) är för närvarande låg och plan- och tillståndsförfarandena oklara och riskfyllda, vilket fördröjer utvecklandet av vindkraftprojekt och deras framgång. Detta har även betydelse för systemet med inmatningspris, eftersom man i lagförslaget uppmuntar till en snabb start på projekten genom högre inmatningspris. Enligt lagförslaget kan man få det högre inmatningspriset, 105,3 euro/MWh, under högst tre års tid, men högst fram till och med 2015. För att man ska få det höga inmatningspriset i tre fulla år, ska projektet vara färdigt före utgången av 2012. Enligt en aktuell bedömning kan sannolikt endast små projekt som ligger under mkb-tröskeln och har god planberedskap genomföras före det. Att få större pro-

jekt färdiga före utgången av 2012 är en väldigt stor utmaning. Vindförhållandena i landskapet Åland är mycket gynnsamma för produktionen av vindkraft och därför måste vindkraften stödjas även där.

Utskottet konstaterar att en del av de bolag som planerar att bygga vindkraftverk kommer att arrendera de områden de behöver för byggandet av markägarna. Företagen betalar inte arrende för närområden som finns på vindkraftverkets influensområde, men som man inte kan bygga vindkraftverk på. I synnerhet detta håller på att bli ett problem i Österbotten, där jordskiftet har gett upphov till mycket smala lägenheter av tegskiftestyp vid ägoregleringen. Situationen har redan på sina ställen lett till en ond cirkel av rättsliga besvär, eftersom det faktiska uppsamlingsområdet för vindkraften utsträcker sig till många olika gårdar. Enligt utskottet är det nödvändigt att det med det snaraste utreds olika handlingsmodeller för hur markägarna på vindkraftverkets influensområde ska få en rättvis andel av återvinningen av vindkraften. Utskottet understryker att saken måste lösas med tanke på en mera omfattande återvinning av vindkraften.

En lösningsmodell som enligt utskottet är värd att utredas är ett slags "vindkraftsförrättning". Bestämmelser om en sådan kan tas in i fastighetsbildningslagen. Markägaren kan kräva en sådan förrättning där de ekonomiska fördelarna med vindkraften fördelas mellan lägenheterna på vinduppsamlingsområdet för varje vindkraftsturbin. Vid förrättningen görs upp en "nyskiftesplan" över fördelar och nackdelar med vindkraften där man anger den andel varje lägenhet ska betalas av vindkraftens avkastning och arrendet.

En annan möjlighet är att göra vindkraftsområdet till ett samfällt område enligt fastighetsbildningslagen genom en överenskommelse mellan de berörda eller på yrkande av någon av parterna. Då bildar ett område som omfattar flera fastigheters enskilda ägor på vindkraftsområdet ett samfällt vindkraftsområde för fastigheterna som varje fastighet har en ägarandel i. Den ekonomiska nyttan av vindkraften fördelas mellan ägarna i förhållande till ägarandelarna. Ut-

skottet anser det vara nödvändigt att man lagstiftningsvägen snabbt skapar möjligheter för markägarna att kräva likvärdig behandling vid fördelningen av den ekonomiska nyttan av vindkraften.

Åkerbiomassa

Utskottet anser att regeringens proposition väl beaktar främjandet av produktion av förnybar energi med hjälp av trädbränslen, men ställer åkerbiomassa i en ojämlig ställning. I klimat- och energistrategin på lång sikt har 4—5 TWh ställts som mål för bioenergi som produceras i jordbruket. Största delen av detta mål är tänkt att uppnås genom att utöka användningen av åkerbiomassa, som t.ex. rörflen och halm, som råvaror för förnybar energi. Ett hinder för att målet ska uppnås är dock åkerbiomassans dåliga konkurrensställning jämfört med trädbaserade bränslen.

Intresset för att utöka användningen av halm, rörflen och andra stråmaterial vid sidan av trä och torvbränslen har ökat på den senaste tiden. Ett hinder för att planerna ska kunna förverkligas har varit att åkerbiomassa har en ojämlig ställning i stödbehandlingen jämfört med trävirke. Regeringens proposition som gäller inmatningspris försämrar ytterligare åkerbiomassornas konkurrensställning, eftersom de har lämnats utanför stödsystemen. Det ska dessutom vara möjligt att använda åkerbiomassa i biogasproduktionen i alla anläggningar.

Utskottet konstaterar att utgångspunkten för granskningen av den framtida åkeranvändningen ska vara säkrandet av tillgången på inhemska råvaror för den finländska matproduktionen och säkrandet av försörjningsberedskap. Det är viktigt att sörja för unga jordbrukares ställning och att erbjuda mångsidiga produktionsmöjligheter för att kontinuiteten i jordbruket ska tryggas. I Finland finns för närvarande tillräckligt med åkerareal för att tillfredsställa såväl efterfrågan på råvaror inom livsmedelsindustrin som för att samtidigt producera bioenergi. Av Finlands ca 2,3 miljoner åkerhektar behövs uppskattningsvis ca 1,8 miljoner hektar till att trygga självförsörjningen inom matproduktionen och produce-

ra råvaror för den nationella livsmedels- och foderindustrin, vilket gör att man för närvarande kan utnyttja ca 500 000 hektar åkrar i energiproduktionen, lite beroende på marknadssituationen.

Utskottet anser att användningen av åkerarealen i traditionell produktion ändå går att samordna med en ökad bioenergiproduktion, som utskottet har konstaterat i sitt utlåtande om klimat- och energistrategin på lång sikt (JsUU 7/2009 rd — SRR 6/2008 rd). Det behövs heltäckande energianalyser i planeringen av produktionen och dessutom bör foderråvaror som uppstår som biprodukt vid bearbetning tas med i beräkningen. I detta sammanhang understryker utskottet att det absolut ska undvikas att åkermark i stor skala tas i bruk för framställning av sådan bioenergi som senare hindrar att åkrarna åter tas i bruk för matproduktion. Detta problem förekommer inte i fråga om rörflen och halm. Beredskap inför eventuella globala matkriser förutsätter även att man sörjer för försörjningsberedskapen även genom att bevara åkerarealen.

Rörflen är en biogasråvara med mycket god avkastning per hektar och utgör också en bra kolsänka. Torkningen av rörflen sker dessutom utomhus med solens hjälp utan någon annan energi. Ett annat bra alternativ om man vill öka användningen av bioenergi från jordbruket är halm som uppstår som biprodukt vid spannmålsproduktion. Med rörflen är skörden per hektar cirka 20—25 MWh. I samband med användningen av rörflen ska tekniken utvecklas så att även skördeförlusterna kan minimeras. Rörflensbeståndet förnyas genom bearbetning av åkermarken med 10—14 års mellanrum, vilket i betydande grad begränsar förbränningen av torven i växtunderlaget. Enligt utskottet är det viktigt att rörflen och andra energigrödor på sikt i första hand odlas på organisk mark, som torvåkrar (ca 80 000 ha) och arealer som tas ur torvproduktion. För att målet en produktionsareal på 100 000 hektar för odlingen av rörflen ska uppnås krävs drivfjädrar i stil med inmatningspris och om det uppnås skulle det även ha andra fördelar, t.ex. minskade växthusgasutsläpp på ovan konstaterat sätt när rörflen odlas på torvmark.

Utskottet betonar att även halm i framtiden är ett bränsle med mycket hög potential. Halmskörden ligger kring 8—10 MWh per hektar. Användningen av halm som biomassa kan utvecklas enligt en ganska snabb tidtabell. Särskilt väl lämpar sig halm vid direktsådd då all extra stråbiomassa samlas upp före sådden.

Utskottet anser att man genom att ta med el som producerats med biomassa från jordbrukssektorn i systemet med inmatningspris betydligt kan utöka möjligheterna för en ökad produktion av förnybar energi. Om olika biomassor hade samma värde som bränsle för kraftverk, skulle detta betydligt underlätta möjligheterna till en mångsidig och flexibel användning av råvaror enligt situation och tidpunkt. En mera omfattande användning skulle förutom de miljö- och regionalekonomiska verkningarna föra in nya teknologilösningar för anskaffningen och användningen av åkerenergi i Finland. Utskottet föreslår för ekonomiutskottet att el som producerats med åkerbiomassa ska tas med i systemet för inmatningspris i trädbränsle-, torv- och skogsfliskraftverk.

Elöverföring

I och med ändringarna i energiproduktionen ökar behovet att bygga nya kraftledningar bl.a. på grund av nya vind- och biokraftverk. Utskottet fäster uppmärksamhet vid att det i framtiden i synnerhet på grund av vindkraften kommer att byggas nya kraftledningar i Finland och att en stor del av dessa förverkligas på affärsekonomiska grunder. Införandet av inmatningspris ökar också behovet av att bygga ledningar.

Jord- och skogsbruksutskottet har i sitt utlåtande (JsUU 6/2010 rd — Ö 2/2010 rd, Ö 3/2010 rd, Ö 4/2010 rd) behandlat storleken på inlösningssättningar och konstaterat att ersättningsbestämmelserna i lagen om inlösen omedelbart måste revideras. Lagen om inlösen (603/1977) innehåller ersättningsbestämmelser, enligt vilka markägare vid tvångsinlösen ska få full ersättning enligt gängse pris. Utskottet fäster uppmärksamhet vid att enligt 4 § i lagen om inlösen av egendom för försvarsändamål (1301/1996)

ska för egendom som inlöses full ersättning bestämmas enligt egendomens högsta gängse pris (ersättning för föremål). I propositionen med förslag till reform av vattenlagstiftningen (RP 277/2009 rd) föreslås att ersättningen till en och en halv gång för vissa förluster av förmåner kvarstår oförändrad.

Med tanke på att projekt som genomförs för det allmänna intresset för närvarande oftast sköts på affärsekonomiska grunder och med hänvisning till att ersättningsnivån är en annan i flera andra lagar, förutsätter utskottet att ersättningsbestämmelserna i lagen om inlösen omedelbart ses över för en revidering. Samtidigt ska målet vara att de olika ersättningsbestämmelserna i olika lagar ska göras enhetligare i anslutning till inlösen.

Till slut

Utskottet betonar att införandet av systemet med inmatningspris är ett viktigt steg mot att uppnå de ambitiösa målen för förnybar energi. Utan de ändringar som föreslås ovan stöder systemet likväl inte i sin helhet målet för en snabb utveckling av en decentraliserad förnybar energiproduktion. Systemet ska dessutom på sikt vidareutvecklas så att enbart inhemska råvaror används i produktionen av förnybar energi. Enligt utskottet är det nödvändigt med en omfattande uppföljning av att systemet fungerar. Särskilt viktigt anser utskottet det vara att den tungrodda förvaltningsapparaten för systemet lättas upp.

I fortsättningen är det enligt utskottet viktigt att även olika ministerier och myndigheter fattar likriktade beslut om att tillståndsförfarandena för projekten ska göras enklare, konsekvensbedömningar och slopandet av administrativa hinder för markanvändningen och planläggningen. Förutsättningen för att målen för en användning av bioenergi ska uppnås är flera tilläggsåtgärder och nya innovativa lösningar för de olika sektorerna för energiproduktion och energianvändning. Dessutom ska stabiliteten på elmarknaden bevaras. Utskottet betonar i fråga om stödåtgärderna att konkurrenssnedvridningar ska förebyggas och att stöden ska vara jämlika.

Utlåtande

Jord- och skogsbruksutskottet anför

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 11 november 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Pertti Hemmilä /saml
medl. Lasse Hautala /cent
Hannu Hoskonen /cent
Anne Kalmari /cent
Johanna Karimäki /gröna
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd

Mats Nylund /sv
Pentti Oinonen /saf
Klaus Pentti /cent
Petri Pihlajaniemi /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /saml
Pekka Vilkuna /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

När stödet till produktion av el från förnybara energikällor behandlades i jord- och skogsbruksutskottet bortsåg ledamöterna för regeringspartierna från frågan om att i ett vidare perspektiv trygga tillgången till råvaror för skogsindustrin och skogsbruket. Åtgärderna för att garantera utveckling inom massa- och skogsindustrin är A och O när målen för vår användning av förnybar energi ska uppfyllas. Inhemsk råvara, också vedenergiprojektet, bör avancera hand i hand med en sund skogsindustri som får sina råvaror till ett rimligt pris. I ett logistiskt och produktionsmässigt samarbete kan råvara från bland annat den första gallringen användas ekonomiskt lönsamt inom energiproduktionen vid sidan av att virkestillgången tryggas inom både skogsindustrin och träförädlingsindustrin.

På många ställen kommer tillgången till råvaror för en konkurrenskraftig skogsindustri att vara i riskzonen när de planerade stöden till förnybar energi införs. Arbetet med fiber- och förbränningsinskränkningar för björk pågår fortfarande. Dessutom skulle man i större utsträckning ha beaktat vår kompetens i energifrågor, vår teknik inom området värmekraftverk och vikten av att bygga stora kraftverk. För att till exempel trygga tillgången till den råvara från den första gallringen som behövs för investeringar i värmekraftverk krävs det fler samfällda

skogar än vi har nu och större samarbetsbaserade modeller. Annars kan vi inte lita på att energiproduktionen har jämn tillgång till konkurrenskraftig energiråvara.

Om vi kan trygga villkoren för skogsindustrin och vidareutveckla den i vårt land, har vi också stora chanser att ta fram den nya generationens produkter inom biomassa- och skogsindustrin. Betänkandet går inte alls in på vilka kostnadseffekter propositionen har för statsfinanserna och konsumenterna i ett läge då regeringen föreslår att arbetsgivarnas FPA-avgift ska avskaffas och det i sin tur leder till större energinotor för hushållen eftersom bland annat energiskatten stiger nästa år.

Om propositionen godkänns betyder det att de knappa ekonomiska resurserna går till subventioner till bland annat flis från Ryssland. Så målet att minska resterna från den första gallringen i Finland också genom den här lagen går inte i uppfyllelse. Vi kan inte acceptera sådana kryphål utan stödsystemet måste vara konstruerat för att utesluta stöd till träråvara från utlandet.

Avvikande mening

Med anledning av det som sägs ovan föreslår vi

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan då det utarbetar sitt betänkande.

Helsingfors den 11 november 2010

Lauri Kähkönen /sd
Kari Rajamäki /sd
Esa Lahtela /sd

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Med hänvisning till regeringens proposition med förslag till lag om produktion av el från förnybara energikällor anser jag det viktigt att förnybar energi får stå för en större andel i utbudet inom vår energiproduktion. Det är nödvändigt för att vi ska kunna höja vår försörjningsberedskap och förbättra vår självförsörjning inom energiområdet. Däremot anser jag inte inmatningspris vara en gångbar metod för att få fler kraftverk för småskalig elproduktion som använder förnybar energi. Inmatningspriserna snedvrider konkurrensen eftersom de sätter käppar i hjulen för lantgårdar som vill dra nytta av sin överskottsenergi. Dessutom ger de per automatik mer klirr i kassan för stora elbolag. Inte nog med det, inmatningspriserna håller energiproducenterna i ovisshet och minskar investeringsbenägenheten.

I stället för inmatningspriser behöver vi investeringsbidrag av engångskaraktär. Direkta investeringsbidrag är ett enklare stödalternativ för mindre kraftverk än de föreslagna inmatningspriserna. Ett enkelt stödssystem ger till exempel svin- och mjölkgårdar möjligheter att investera i el- och värmeanläggningar och erbjuder ett lätt och enkelt sätt att sälja överskottsel till stamnätet.

Kostnaderna för de tio första åren för exempelvis vindkraftverk består till 80 procent av amorteringar på investeringskapitalet. Ett vind-

kraftverk går på vinst efter 3—5 år när det får 60 procent i investeringsbidrag av engångskaraktär. Det är alltså ett mycket lönsamt investerings- och placeringsobjekt i och med att den som bygger kraftverket redan från början vet hur byggkostnaderna kommer att fördelas och i vilken takt inkomster kan förväntas strömma in. Investeringsbidrag av engångskaraktär blir mångdubbelt billigare för statens kraftverk som är beroende av nedsatta inmatningspriser.

Dessutom anser jag att den nedre effektgränsen måste slopas för småskaliga elproducerande kraftverk som använder förnybar energi, oberoende av vilket stödssystem vi inför. Då kan det byggas småskaliga kraftverk, satsas på bred energiproduktion i hela landet och garanteras att lokala bioråvaror används för energiproduktion åtminstone i liten skala. Samtidigt skapar vi nya arbetstillfällen dels inom kraftverksbyggande, dels inom tillvaratagnade av bränsle.

Avvikande mening

Jag föreslår

att den nedre effektgränsen för småskaliga kraftverk som använder förnybara energikällor slopas och att det i stället för inmatningspriset införs ett investeringsbidrag av engångskaraktär.

Helsingfors den 11 november 2010

Pentti Oinonen /saf